

Janusz Hochleitner

'"Studenckie Teki Historyczne"
Naukowego Koła Historyków
Uniwersytetu Gdańskiego przy
Instytucie Historii UG', 2004 :
[recenzja]

Echa Przeszłości 5, 484-487

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

był Andrzej Zaćmiński (nr 1, 2002), czy też książki autorstwa Witolda Stankowskiego „Obozy i inne miejsca odosobnienia dla niemieckiej ludności cywilnej w Polsce w latach 1945–1950”, której recenzentem był Tadeusz Wolsza (nr 4, 2003).

Całość zamykają informacje dotyczące sesji naukowych i konferencji, które odbyły się w kraju i zagranicą, oraz wspomnienia o tych, którzy odeszli: prof. Edwardzie M. Serwańskim (nr 2, 2001), dr Zdzisławie K. Jagodzińskim (nr 3, 2001), prof. Czesławie Łuczaku (nr 3, 2002).³ W nr 3 z 2003 r. zawarta dodatkowo jest ocena „Dziejów Najnowszych” przygotowana przez Janusza Żarnowskiego oraz omówienie roczników 2001 i 2002 przygotowane przez Zygmunta Zielińskiego.

Katarzyna Lustyk-Peciulis

„Studenckie Teki Historyczne” Naukowego Koła Historyków Uniwersytetu Gdańskiego przy Instytucie Historii UG, z. I, 2002, ss. 76; z. 2, 2004, ss. 136.

Recenzowane dwa zeszyty „Studenckich Tek Historycznych” zasługują na uwagę przynajmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, zawartość merytoryczna zeszytów przekonuje o bardzo ambitnych założeniach Redakcji. Po drugie, inicjatywa publikowania prac najzdolniejszych studentów, z których przynajmniej część zapewne podejmie zawodowo pracę badawczą, świadczy o świadomej polityce Wydawców. Przy okazji warto wskazać jeszcze istotną okoliczność dla środowiska historyków olsztyńskich – otóż redaktorem naukowym omawianych zeszytów jest do niedawna pracownik Instytutu Historii WSP w Olsztynie – dr hab. Józef Włodarski.

Prezentowane obecnie zeszyty wyszły w podobnej szacie graficznej formatu A5. Okładki klejone półsztywne i lakierowane świadczą o wysokim standardzie pisma. Pierwszy zeszyt został wydrukowany w gdańskim Wydawnictwie „Marpress”, zeszyt drugi już w Wydawnictwie Uniwersytetu Gdańskiego. Zawartość dwóch zeszytów była recenzowana przez dr hab. Edmunda Kizika. Osoba inicjatora „Studenckich Tek Historycznych” – prof. Józefa Włodarskiego – zagwarantowała kontynuację strukturalną zawartości pisma. Analiza spisu treści wskazuje stałe części zeszytów: na początku znajduje się „Słowo wstępne” redaktora naukowego, następnie najbogatszą częścią są

³ Zygmunt Zieliński, op. cit. s. 236.

„Artykuły” (w z. 1 – 39 stron, w z. 2 – 81 stron). W zeszycie 1 po artykułach zamieszczone zostały „Komunikaty”, zaś w kolejnym zeszycie – „Miscellanea”. Trzecią częścią są recenzje i omówienia, następnie „Sprawozdania” i „Wywiady”.

Ta ostatnia część znacznie dynamizuje lekturę. W zeszycie pierwszym studenci przeprowadzili wywiad z archeologiem Andrzejem Gołębiowskim, kierującym badaniami przy kościele św. Mikołaja w Gdańsku. W ostatnim zeszycie wywiad został przeprowadzony z prof. zw. dr. hab. Romanem Wapińskim. Zeszyt 1 zamyka „Pro memoria”, ostatni zeszyt zaś – wykład inauguracyjny na Wydziale Humanistycznym UG w 2003 roku.

W zeszycie z 2002 roku znajdujemy 6 artykułów. Sławomir Formella pisze o „Roli hodowli bydła, rzeźnictwa i handlu mięsem w życiu gospodarczym Świecia nad Wisłą w dobie rządów krzyżackich (1309 – 1445)”. Analiza dokumentów lokacyjnych wykazała istnienie już tzw. drogi bydłowej, która znajdowała się tuż przy granicach tworzącego się miasta. Dalsze poszukiwania wskazały istnienie także pastwisk mieszczańskich. Przegląd głównie drukowanych źródeł wskazuje, iż rzeźnictwo odgrywało w życiu miasta ważną rolę aż do XVI stulecia. Marcin Grulkowski w artykule „Kariera Piotra Guisa. Przyczynek do badań prozopograficznych patrycjatu krakowskiego” próbuje udowodnić, iż bunt wójta Alberta miał przełomowe znaczenie dla kariery politycznej niektórych przedstawicieli patrycjatu. Interesujące wydają się spostrzeżenia Autora na temat narodowościowego tła opisywanych wydarzeń oraz ukazują główne siły zainteresowane w tym czasie zjednoczeniem Polski. Jan Szkudliński analizuje bitwę pod Chocimem (9-11 XI 1673 r.) na podstawie zachowanych źródeł pisanych. Agnieszka Rusakiewicz kreśli „Ideal osiemnastowiecznej wolnomularki polskiej na podstawie rytuału Wielkiej Łoży Dobroczyńności na Wielkim Wschodzie Warszawskim”. Materiał ten ukazuje atmosferę tajemniczych spotkań i rolę kobiet w ruchu wolnomularskim, który w Polsce upowszechnił się za pośrednictwem Francji. Magdalena Chlasta prezentuje ewangelików sopockich, zaś Magdalena Arłukiewicz w materiale „Gracjan Fróg, ps. „Szczerbiec”, 50. rocznica tragicznej śmierci dowódcy III Brygady Armii Krajowej Okręgu Wileńskiego” ukazuje zapomnianego bohatera II wojny światowej. Głównym źródłem analizy dla Autorki stał się list brata Gracjana – Zbigniewa Fróga z 13 września 1969 roku. Materiał ten jest kolejnym źródłowym przykładem – jak podkreśla to Autorka – na niesprawiedliwość sądów PRL-u. Poruszona przez nią problematyka, tak jak wiele innych tego rodzaju spraw, ciągle czeka na pełne wyjaśnienie i rehabilitację.

W zeszycie z 2004 roku znajdujemy 9 artykułów, które w kilku przypadkach stanowią wybrane fragmenty prac magisterskich. Aleksandra Hallmann

pisze „O zawartości kosmetyczki starożytnej Egipcjanki”. Materiały Autorka poszukiwała m.in. w Kairze – o czym świadczą jej zdjęcia – a także korzystała ze zbiorów British Museum i licznych źródeł drukowanych. Maria Krause podjęła się ukazania interesującego zagadnienia – „Na garść sieczki. Relacje cudzoziemców o nocach spędzonych w Polsce XVI – XVIII- wiecznej”. Z opublikowanych przekazów udaje się Autorce przedstawić element staropolskiej kultury materialnej w postaci łóżek. Okazuje się, iż w XVI – XVIII wieku przezorni podróżni wyposażeni byli w składane łóżka, gdyż w katalogu usług polskich zajazdów i karczm nie było noclegu. Gdy taka potrzeba pojawia się, najczęściej korzystano wówczas z noclegu w stodole. Agnieszka Rek w materiale „Koronki w ubiorze mieszczki gdańskiej na przełomie XVII i XVIII wieku” ukazuje jeden z najbardziej charakterystycznych elementów stroju w XVI – XVIII stuleciu. Do swojej analizy Autorka wykorzystała drukowane inwentarze, przekazy ikonograficzne oraz zbiory muzealne. Marta Pawlik w „Opiece medycznej nad niemowlęciem na ziemiach polskich przełomu XVIII i XIX wieku w świetle poradników medycznych” ukazuje zatrważający częstokroć obraz stanu wiedzy medycznej w minionych wiekach oraz pierwsze próby ingerowania w tę sferę profesjonalistów – lekarzy. Czytając ten materiał łatwo jest prześledzić jak długą drogę przebyła medycyna, zwłaszcza ginekologia i pediatria na przestrzeni ostatnich 200 lat. Agnieszka Kralka podjęła się wytłumaczenia „Istoty bałagulstwa w świetle wybranych źródeł”. Marcin Szerle w materiale „Zalecenia dla portów morskich w międzynarodowych konwencjach sanitarnych z lat 1912 i 1926 oraz wybranych umowach pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i państwami sąsiedzkimi z lat 1921 – 1925” wprowadza w świat skomplikowanych przepisów, które miały rozbudzić potrzebę edukacji prozdrowotnej oraz przyczyniły się do budowy jednolitej organizacji zajmującej się ochroną zdrowia. Marcin Grulkowski kontynuuje wątek wolnomularski z pierwszego zeszytu (artykuł A. Rusakiewicz) w materiale „Friedrich Wichtl i Erich Ludendorff – szermierze publicystyki antymasońskiej. Przyczynek do dziejów myśli społecznej w początkowych latach Republiki Weimarskiej”. Rozważania te wydają się bardzo trafne i niejako stanowią ciekawe uzupełnienie do genezy niemieckiego nazizmu. „Obraz sejmu II Rzeczypospolitej na podstawie *Muchy* z 1926 roku” jest artykułem Moniki Misztal, która poprzez analizę wybranych numerów pisma określa, w jaki sposób redakcja zareagowała na przewrót majowy Józefa Piłsudskiego. Anna Tillak w materiale „Indyjsko – pakistański spór o Kaszmir w latach 1947 – 1966 w doniesieniach Dokumentacji Prasowej” ukazuje także aktualność tego konfliktu, gdyż obie strony do dziś nie zamierzają zrezygnować z Kaszmiru.

W skrócie powyżej zaprezentowane artykuły ukazują szerokie pole zainteresowań gdańskich studentów historii. Na pewno już pobieżna analiza treści przekonać może nas o dobrym warsztacie badawczym Autorów. W swoich analizach często korzystają z przekazów nie pisanych – przede wszystkich zbiorów muzealnych, odkryć archeologicznych i przekazów ikonograficznych. Środkiem pozyskiwania informacji często staje się dla młodych badaczy Internet, który jednak jest przytaczany z dużą ostrożnością. Prezentowane materiały mają charakter przyczynkarski, niemniej w tak ograniczonych formułach wielokrotnie z sukcesem Autorom udaje się zaprezentować główną myśl, przeprowadzić krótkie poszukiwania badawcze a następnie celnie podsumować własne osiągnięcia.

Pragnę podziękować za tę inicjatywę redakcji Pisma, zwłaszcza że osobiście przed laty czynnie uczestniczyłem w gdańskim ruchu naukowym historyków i dziś w dużym stopniu korzystam z podobnych metod penetracji badawczych. Inspirujące myśli wielu przytoczonych materiałów – jak można domniemywać na podstawie już osiągniętych sukcesów gdańskich studentów – zapowiadają interesujące monografie i rozprawy w przyszłości. Myślę, iż dotychczasowe poczynania olsztyńskiego środowiska studenckiego mogą niebawem zaowocować podobnymi efektami, a niniejsze omówienie do tego bardziej jeszcze zmobilizuje.

Janusz Hochleitner